

БӨЛІМ: ТЕХНОЛОГИЯ

Жасанды интеллект деген не және ол қалай жұмыс істейді? Қазақстанға әсері мен нақты мысалдар

ЖАРИЯЛАНДЫ
25.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
автокөлік, Жасанды интеллект,
Қазақстан, смартфон, технология

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188936/>

Қарапайым сұраққа бір сәтте жауап беретін жүйе кейде дәрігерлердің суретін талдайды, кейде автокөліктің тежегішін алдын ала есептейді. Бір қызығы, бүгін жасанды интеллекттің ең көп қолданылатын бөлігі — үлкен «ақылды ми» емес, деректерді өте жылдам салыстыратын есептеу жүйесі.

Осы технология қазір смартфондағы камерадан бастап, чип жасаудағы симуляцияға дейін кіріп кетті. Космос саласында ол спутник суреттерінен ақауды табады. Компьютерлерде код ұсынады. Автокөліктерде жолақты таниды. Бұл — ғылыми фантастика емес, күнделікті инфрақұрылым.

НЕ БОЛЫП ЖАТЫР — КОНТЕКСТ

Жасанды интеллект, қысқаша ЖИ, — адам сияқты ойламайтын, бірақ үлгі табатын жүйе. Ол мәтін, сурет, дыбыс, видео және сенсор деректерін оқып, келесі қадамды болжайды. Қазір ірі модельдер тек жауап бермейді. Олар жоспар құрады, файл іздейді, код түзетеді, құрылғыларды басқаруға жақындай түсті.

Автокөліктерде ЖИ жүргізушінің назарын, жолдағы қауіп пен ауа райын есептейді. Космоста ол орбита деректерін сүзеді. Чип индустриясында жаңа архитекторларды емес, мыңдаған жобалық нұсқаны тексеретін жүйелерді күшейтті. Смартфонда ол фотоны жақсартады. Компьютерде ол жұмыс ағынын қысқартады.

БҰЛ БІЗГЕ (ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРҒА) НЕ БЕРДІ / НЕ БЕРЕДІ

Қазақстан үшін ЖИ — тек сән емес. Ол мемлекеттік қызметте құжаттарды жылдам сұрыптауға, білімде жеке түсіндіруге, медицинада алдын ала триаж жасауға көмектеседі. Қазақ тілі үшін де үлкен мүмкіндік бар: сапалы аударма, дыбыстан мәтінге көшіру, мәтіннің стилін түзету.

Ең маңыздысы — шағын бизнеске ашылған есік. Дүкендер, медиа, білім платформалары, логистика компаниялары күрделі IT-командасыз-ақ ЖИ құралдарын қолдана бастады. Бұл әсіресе Алматы, Астана және өңірлердегі стартаптарға тиімді.

ПАЙДАЛАНУДЫҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ / МЫСАЛДАР

- **Смартфон:** қазақша мәтінді қысқарту, суреттегі мәтінді тану, сапасыз фотоны түзету.
- **Компьютер:** хат жазу, кесте талдау, кодтың қателігін табу.
- **Автокөлік:** навигация, жүргізуші шаршауын бақылау, жол белгісін тану.
- **Космос:** спутник суреттерінен өрт, мұз, бұлт динамикасын талдау.
- **Чип:** қуат тұтынуын азайтуға арналған жобаларды жылдам салыстыру.

КЕМШІЛІКТЕРІ МЕН ҚАТЕРЛЕРІ (ОБЪЕКТИВТІ)

ЖИ қателеседі. Сенімді түрде қате айтуы мүмкін. Бұл әсіресе медицинада, заңда, қаржыда қауіпті. Тағы бір мәселе — дерек құпиялығы. Сіз жүктеген құжат қайда сақталып, қалай қолданылатынын әрдайым біле бермейсіз.

Кемсіту де бар. Егер модель біржақты дерекпен оқытылса, нәтижесі де біржақты болады. Ал жалған фото, фейк дауыс және синтетикалық видео ақпараттық кеңістікті былғайды.

БОЛАШАҒЫ

Келесі қадам — көмекші емес, бірге жұмыс істейтін ЖИ. Ол тек жауап бермейді. Процесті орындайды. Қазақстанда бұл қазақ тіліндегі сапалы модельдерге, жергілікті дерекке және өңірлік сервистерге сұранысты өсіреді.

Бір нәрсе анық: ЖИ адамды алмастыру үшін емес, жылдамдық пен дәлдікті көтеру үшін келеді. Бірақ оны кім дұрыс баптаса, сол ұтады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.